

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

particulares rationes attingere: quia in omnib⁹ talis bonitas contracta invenitur; & sic talis virtus amplitudine propria potentiarum gauderet.

Ad secundam probationem nego Majorem: nam ad bonum ut sic potest actus unus specie terminari, & tamen non est dabilis habitus specie unus, respiciens bonum ut sic; aliis talis habitus adequaret voluntatem, possetq; ad omne bonum, tam naturale, quam supernaturale terminari. Ratio autem discriminis inter habitum & actum est, quia habitus eo ipso quod aliquam rationem communem attingat formaliter, & ab illa specificetur, potest extendi ad omnia quae sub tali ratione continentur; ac proinde si respectu boni ut sic aliquis habitus daretur, omnia sub ratione illa contenta ab eo attingi posset; quae ratio non habet locum in actu: & similiter si respectu bonitatis divinae, creatae & increatae analogice communis, daretur unus habitus supernaturalis, & posset omnem bonitatem, tam increatam, quam creatam, secundum proprias rationes attingere; quod unus habitus, ob rationem assignatam, praestare nequit.

53. Secundo responderi potest argumento principali, data & non concessa Majori, negando Minorem: nam si daretur habitus supernaturalis infusus, per se primò respiciens bonitatem divinam, ut creatae & increatae analogice communem, & ab ipsa specificatus, ille esset à charitate essentialiter distinctus, utpote habens distinctum objectum formale.

54. Obicies secundò contra secundam conclusionem: Bonitas ultimi finis est objectum formale charitatis, ut docet D. Thomas (suprà citatus). Sed bonitas attributorum superaddita ad essentialiam divinam, & ab ea virtualiter distincta, est bonitas ultimi finis: Ergo & formale charitatis objectum. Major patet ex supradictis: Minor probatur. Bonitas attributorum non est bonitas medij, nec bonis intermedij, cum utrumq; dicat imperfectionem: Ergo est bonitas ultimi finis.

55. Confirmatur: Ille est finis ultimus, ad quem omnia possunt ordinari, & ipse ad nihil à se distinctum ordinari potest: At bonitas attributorum ad nihil à se distinctum ordinari potest, & omnia ad ipsam possunt ordinari: Ergo est bonitas ultimi finis.

56. Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem, loquendo de bonitate ultimi finis constitutivè. Ad probationem; distinguo Antecedens: Bonitas attributorum non est bonitas finis, realiter intermedij, concedo Antecedens: virtualiter intermedij, nego Antecedens, & Consequentiam: quia ut esset formaliter bonitas ultimi finis, nec realiter nec virtualiter propter aliam bonitatem esse deberet; peculiaris autem bonitas attributorum, etsi non sit realiter propter aliud (hoc enim dicit imperfectionem) virtualiter tamen est propter naturam divinam: hoc enim nullam importat imperfectionem, sicut nulla est imperfectio, quod à natura divina virtualiter dimanet. Unde ad confirmationem distinguo Majorem: ille est finis ultimus, ad quem omnia possunt ordinari, & ipse ad nihil à se distinctum ordinari, si nec formaliter, nec virtualiter ad aliud ordinetur, concedo Majorem: si ordinetur virtualiter, licet non formaliter, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

57. Obicies tertio: Deus est objectum formale & motivum charitatis, ut summè perfectus;

A Sed non est summè perfectus secundum naturam solam, sed prout ex omnibus attributis, omnis divina perfectione integratur: Ergo ut licet objectum formale & motivum charitatis.

Respondeo distinguendo Majorem: Deus est objectum formale & motivum charitatis, ut summè perfectus, perfectione omnis lineae formaliter, nego Majorem: perfectione primae lineae, formaliter, & perfectione omnis lineae virtualiter, seu radicaliter, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Sed Deus non est summè perfectus secundum naturam solam, perfectione omnis lineae formaliter, concedo Minorem: perfectione primae lineae formaliter, & perfectione omnis lineae virtualiter, ser radicaliter, nego Minorem, & Consequentiam. Solutio patet ex suprà dictis.

B Obicies ultimò: Si divinae relationes, & attributa, non pertinerent ad objectum formale & primarium charitatis, spectarent solum ad ejus objectum materiale, & secundarium: Sed hoc dici nequit; aliis non magis moverent ad dilectionem Dei, quam creaturae: Ergo nec illud.

C Respondeo negando sequelam Majoris: sicut enim in Tractu de visione beatifica diximus, relationes, & attributa, non esse propriè objectum secundariae divinae intellectus, nec proinde visionis beatificae, sed modos objecti formalis, & primarii, illud intimè & transcendentaliter in se claudentes: ita in praesenti dicimus, illa non esse objecta secundaria & materialia charitatis, sed modos, complementa, & affectiones, seu proprietates objecti formalis, & primarii, ab eo impraescindibiles, illudq; transcendentaliter in se includere; subindeq; magis intra propriam lineam ad dilectionem Dei movere, quam creaturas, quae sunt objecta purè materialia & secundaria charitatis.

ARTICULUS IV.

Utrum charitas sit virtus unius speciei atomae?

P Ater ex dictis articulo praecedenti, charitatem, ut versatur circa Deum, non posse specie multiplicari, cum solam bonitatem divinam naturae, quae nedum formaliter, sed etiam virtualiter una est, ut objectum formale respiciat. Quia tamen illa non solum Deum, sed etiam proximum diligit, restat adhuc gravis difficultas, an specie multiplicetur; vel eadem specie charitas sit quae amatur Deus, & quae diligitur proximus? Pro cuius resolutione, sic

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

D Ico breviter, charitatem, ut se extendit ad Deum, & ad proximum, esse virtutem unius speciei atomae. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma infra quaest. 25. art. 1. contra Gabrielem in 3. dist. 27. quaest. 1. art. 1. notabili 7. ubi asserit charitatem Theologicam non esse specie unam, sed specie multiplicari, & aliam specie charitatem esse quae amatur Deus, & quae diligitur proximus.

Probatum primò conclusio ex SS. Patribus, praesertim ex Augustino & Gregorio, qui aperte docent nostram sententiam. Ille enim in libris

de civitate Dei hæc scribit: Ex una igitur eademque charitate Deum, proximumque diligimus, sed Deum propter Deum, nos autem, & proximum propter Deum. Ille vero 7. Moral. cap. 10. loquens de amore Dei & proximi, sic ait: Sunt duo isti amores duo quadam partes, sed unum totum est ex utroque compositum; duo autem, sed catena una; dua actiones, sed una virtus; duo opera, sed una charitas; duo apud Deum merita, sed unum sine alio inveniri impossibile est.

Probatur secundo ratione, quam insinuat S. Thomas in 2. dist. 27. quæst. 2. art. 4. & ad Anselmum ibidem art. 2. In omni genere motus primus motor est unus; sed in genere virtutum, primus motor est charitas, quia movet omnes alias ad suum finem: ergo charitas est una virtus.

Probatur tertio ratione fundamentali, quam insinuat S. Doctor tradit ibidem, & infra quæst. 25. art. 1. Unitas specifica habitus sumitur ex unitate sui objecti formalis: At licet charitas ad plura res diligenda extendatur, omnia tamen attingit sub una ratione formali objectiva: Ergo est una specie atomata virtus. Major patet: Minor probatur. Objectum formale charitatis est bonitas increata, & divina per essentiam, Deum in ratione ultimi finis constituens, ratione cuius diligit Deum propter se, & proximum propter Deum, ut patet ex dictis articulo præcedenti: At bonitas increata & divina per essentiam, Deum in ratione ultimi finis constituens, est una & indivisibilis: Ergo objectum formale charitatis, ratione cuius ad plura diligenda extenditur, unicum & indivisibile est.

Confirmatur exemplo quod ibidem S. Thomas adducit: Eadem est specie visio quæ videtur lumen, & quæ videtur color; quia color non videtur nisi ratione lucis, quæ est objectum motuum potentie visivæ: Atqui similiter proximus non diligitur per charitatem, nisi ratione bonitatis increatæ & divinæ per essentiam, quæ in ipso tanquam in effectu & imagine Dei refulget, & quæ, ut art. præcedenti ostendimus, est objectum formale & motivum charitatis: Ergo illa est virtus unius speciei atomatæ.

Confirmatur amplius: Licet fides plura credibilia attingat, & spes ad plura speranda se extendat; quia tamen omnia attinguntur sub eadem ratione formali sub qua, nimirum veracitate Dei, & ejus omnipotentia ut auxiliante, illæ virtutes specie non multiplicentur: Atqui similiter charitas, etsi ad plura diligenda se extendat, omnia tamen sub una ratione formali bonitatis divinæ & increatæ attingit: Ergo est una specie atomata virtus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò: Si charitas quæ amatur Deus, & quæ diligitur proximus, sit virtus unius speciei atomatæ, maximè quia Deus, ejusque bonitas increata, est ratio diligendi proximum: Sed hæc ratio non valet: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sententiæ. Major patet ex supra dictis, Minor probatur primò: nam colimus & honoramus Sanctos propter Deum, & tamen non est eadem virtus quæ colimus & honoramus Deum, & quæ colimus & honoramus Sanctos; illa enim latria est, hæc dulia, quas diversas virtutes esse docet D. Thomas infra qu. 103. art. 3. in arg. sed contra: Ergo licet proximus diligitur propter Deum, seu quamvis Deus sit ratio diligendi proximum, non erit tamen eadē

Tom. II.

A virtus quæ diligitur Deus, & quæ diligitur proximus. Secundo probatur eadem Minor: Sicut proximum amamus propter Deum, ita conclusiones cognoscimus propter principia; & sicut ratio amandi proximum est Deus, ita ratio cognoscendi conclusiones sunt principia; & tamē non est idem habitus intellectualis quo cognoscimus conclusiones & principia, hæc enim cognoscimus per habitum intelligentiæ, illas verò per habitum scientiæ: Ergo idem quod prius.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus primam probationem, concessa Antecedente, nego consequentiam, & paritatem: licet enim Sancti colantur propter Deum,

B non tamen tanquam propter rationem formalem specificantem virtutem quæ colitur Deus, sed tanquam propter finem extrinsecum illius; cum Deus non sit formale objectum, sed solum finis religionis & latriæ, quæ colitur; sed formale illius objectum sit æqualitas, saltem proportionalis, quæ ponitur in cultu Dei. Proximus verò diligitur propter Deum, tanquam propter rationem formalem specificantem virtutem quæ diligitur Deus, nempe charitatem, cum hujus objectum formale sit Deus, seu bonitas increata & divina per essentiam; non secus ac lumen est objectum formale visus: unde sicut eadem specie est visio quæ videtur lumen & quæ videtur color propter lumen; ita eadem specie est dilectio, quæ ex charitate diligitur Deus, & quæ diligitur proximus propter Deum, ut supra dicebamus.

Hæc solutio non multum differt ab ea quam adducit S. Thomas infra quæst. 25. art. 1. ad 2. ubi ait: Amor respicit bonum in communi: sed honor respicit proprium bonum honorati; desertur enim alicui in testimonium propriæ virtutis. Et idē amor non diversificatur specie propter diversam quantitatem bonitatis diversorum, dummodo referantur ad ali-quod unum bonum commune: sed honor diversificatur secundum propria bona singulorum. Unde eodē amore charitatis diligimus omnes proximos, inquantum referuntur ad unum bonum commune, quod est Deus: sed diversos honores diversis deferimus, secundum propriam virtutem singulorum: & similiter Deo singularem honorem latria exhibemus, propter ejus singularem virtutem.

Dices: Objectum charitatis non est bonitas divina, ut communis analogicè divinæ per essentiam, & divinæ per participationem, sed bonitas divina increata, ut est propria Dei, & divina per essentiam, sicut articulo præcedenti docuimus: Atqui etiam objectum religionis est excellentia increata, quatenus est Dei propria: Ergo nulla est disparitas à D. Thoma constituta inter amorem & honorem, quoad hoc quod est, proprium bonum, & bonum in communi respicere.

Respondeo primò, plures ex Theologis dicere, objectum formale religionis non esse Deum, aut divinam excellentiam, sed æqualitatem, saltem proportionalem, quæ ponitur in cultu Dei, ut in prima solutione innuimus. Sed hoc dato, respondeo secundò, distinguendo Majorem: Objectum specificativum charitatis, concedo Majorem: Objectum charitatis extensivum, nego Majorem; & datā Minori, nego Consequentiam: nam juxta hanc sententiam, religionis objectum, non solum primarium, & specificativum, sed etiam adæquatum, & extensivum, est excellentia divina, quatenus est propria Dei:

X x 2

eti